

vi staae, men i Modfætning til Alt, hvad der omgiver os; thi i den Retning staae vi tilbage i Europa til Trods for vor hele Oplysning, og hele den Oplysning, vi prale af, er ikke en Døit værd, saalange vi staae tilbage i den Henseende. Det er ikke uvigtigt, at i et Dieblit, som dette, Regjeringen og Folkethinget staae klart over for hinanden; jeg bebrejder ikke, at man følger en vis Tradition fra den Tid, hvor man søgte, saa meget som gjørligt var, at komme tilbage fra det Tidspunkt, hvorfra det nærværende Danmark skrives sin Oprindelse, fordi det er fra det Tidspunkt, at vi arbejdede os ud af Trællekaarene; jeg siger, jeg begriber meget godt, at man bevæger sig stadigt under Traditionerne fra den fort foran os liggende Tid, men jeg haaber, at man, hver Gang man kommer til Bevidsthed derom, giver en klar Bestemmelse for, at man der, hvor man raader, vil tragte efter ogsaa at skaffe denne Befolkning, som man har løst fra Trællebaandet, en saadan Stilling, at den føler sig istand til at bevæge sig som fri Borger i Staten, medens vi ved det hele privatrettlige Herredømme, som vi i en Række af Aar have opretholdt paa Domainerne, have gjort saameget, som vi have kunnet gjøre, til at forhindre denne sande, frie borgerlige Udvikling. Naar den ærede Finantsminister har sagt, at der intet retligt Krav eksisterede paa disse Godser, og at han intet retligt Krav anerkjendte, saa indrømmer jeg, at han kan have fuldkommen Ret; men det er ikke mange Uger siden, at han har opfordret os Alle her i Salen til at tage Hensyn til Billighed (Hør!) og ikke fordre den strenge Ret, og jeg har været med her at gjøre Alt, hvad der stod i min Magt, for at fremme denne Billighed, og jeg har vidst, hvad jeg gjorde, thi jeg kræver denne Billighed iglen. Her er Anledning til at vise Billighed mod de Ddsherredfste Godser og mod andre Godser; der er givet saa directe, eller om man vil, ogsaa indirecte Løfter om, at en saadan Afhandelse skal finde Sted, som den, der er skeet paa Statens andre Godser, dengang denne hele Afsløringsperiode af Trællebaandet foregik; jeg siger, der er givet saadanne Løfter, at om man nu ogsaa tilføjesætter dem idag og

figer, det er ikke de Folk, som ere der mere, og det er ikke deres Børn, som ere der mere, saa kan man dog ikke, naar man er Stat samtidig med at man er privat Godseier, vige tilbage fra dem, thi det er ikke til denne Mand eller til denne Mand's Børn, at disse Løfter i det Væsentlige ere givne, men det er til den Klasse af Folk, som dyrker Jorden paa denne Maade, og som dyrker den indenfor det Omraade. Jeg er saa fuldt overbevist om, idet jeg her har udtalt disse Ord, at de $\frac{3}{4}$ i det Mindste af de Mænd, som sidde her i Salen, have i deres Hjerter følt, at der var noget Rigtigt, noget Sandt og noget Gribende i dem, saa at jeg ikke et eneste Dieblit skal fortryde, om jeg har udtalt dem maaskee med nogen for stor Bestemthed og nogen for stor Hefstighed.

Finantsministeren: Den ærede Taler tog Anledning af nærværende Sag til at erindre Ministeriet om den Grundvold, hvorpaa det staaer; jeg troer strax at burde erklære den ærede Taler, at vi vel vide, hvorledes vi staae, vi vide vel, hvilke Forpligtelser vi have overtaget ligeoverfor Folket, og vi skulle vel vide, ogsaa at gjøre Forslag til deres Løsning, men vi skulde ogsaa vel vogte os for at fremkomme med disse Spørgsmaals Løsning til et Tidspunkt, som vi endnu ikke maatte ansee for det rette dertil, og jeg troer vist, Ingen har ventet, at der for denne Rigsdag, og mindst under nærværende Sags Behandling, skulde fremkomme Forslag af Finantsministeren med Hensyn til de kongelige Domainegodser, som skulde sigte til at forberede den hele Landboreform. Vel er det sandt, at Kronen med Hensyn til sine egne Godser kan og bør gaae forud for Private og vise, hvorledes det bør være, men jeg troer tillige, at denne Forudgaaen ikke bør bestaae deri, at man med Hensyn til Kronens Godser tager Beslutninger, inden man veed, hvilke Reformers man vil foreslåe med Hensyn til de private. Jeg er enig med den ærede Taler i, at det er godt, at Regjeringen veed, hvorledes den staaer ligeoverfor Folket, ligeoverfor Rigsdagen, og at Rigsdagen omvendt veed, hvorledes den staaer ligeoverfor Regjeringen, men jeg troer ikke, at det skal kunne siges, at det har manglet paa Nabenhed fra Ministeriets Side; naar jeg ikke har villet erklære mig og